

Editorial

La crisi econòmica sense precedents, que afecta Catalunya i la resta d'Europa des de 2008, comença a remetre; algunes de les seves conseqüències, però, semblen haver-se adherit amb força en la nostra mentalitat. En l'àmbit de les idees, aquesta transformació és tan profunda que ha generat conceptes paradoxals -però en cas cas contradictoris- com aquest que proposa el pensador britànic John Gray: *lumpenburgesia*. Una broma, un joc de paraules? No, en absolut: hi ha una generació de joves que tenen al cap el mateix estil de vida que els seus pares... però només un terç dels seus ingressos. Edoardo Narduzzi i Massimo Gaggi s'havien referit a aquest fenomen, des d'una altra perspectiva, com l'era *low cost*. La lumpenburgesia a la que es refereix Gray vol mobles de disseny al seu menjador, però els ha de comprar a Ikea; vol fer creuers, però a preu d'autocar; vol roba elegant, però adquirida en cadenes mundials de distribució, etc. Fins aquí, la part purament costumista del tema. La part substancial és molt més complexa: aquests canvis suposen, realment, un canvi de valors? (tenint en compte que els valors són alguna cosa més duradora que un actitud social espontània o una moda efímera) I si és així, si aquest canvi és real, quina traducció política pot tenir a mitjà o fins i tot a llarg termini? Tot plegat implica una reformulació o *aggiornamento* de conceptes, com ara els de dretes i esquerres?

En aquest número monogràfic de la revista *Idees* ens hem volgut fer ressò d'aquesta qüestió, però defugint camins que ja estan molt –o fins i tot massa– transitats. De fet, hem optat per una metodologia inèdita que projecta un focus de llum en un àmbit gairebé inexplorat. De les nocions de dreta i esquerra se n'ha parlat abastament des de totes les perspectives possibles, sobretot en relació a la transformació d'ambdós conceptes. En aquest estudi, on s'ha aplicat una metodologia de recerca científica perfectament homologable a la que es fa a la universitat en l'àmbit de les ciències socials, ens hem preocupat per les *adherències* actuals de les esmentades nocions. Vivim envoltats d'imatges icòniques, de representacions visuals de tota mena: què associem amb la noció de dreta i què amb la noció d'esquerra? La pregunta resulta en aparença desconcertant, tot i que té una raó de ser molt concreta: fins a quin punt les nostres suposades "conviccions" ideològiques no són, en realitat, una rèmora gairebé inconscient d'altres etapes històriques? La denominació de dreta i esquerra neix fortuïtament a França entre finals del segle XVIII i començaments del XIX en relació al lloc físic dels escons de l'Assemblea que ocupaven determinades faccions ideològiques sorgides de la Revolució. El concepte adquireix fortíssimes

connotacions durant les revolucions del 1848 i de 1917, es reformula de nou després de la Segona Guerra Mundial, es torna a repensar després de la caiguda del Mur de Berlín i arriba fins a nosaltres, l'any 2015, envoltat de tota mena de ressons paradoxals.

En el cas català, la reaparició una mica sobtada d'aquestes dues nocions com a conseqüència directa dels estralls de la crisi es creua amb un procés d'emancipació nacional molt viu protagonitzat per la societat civil. És justament aquest extrem el que convida a tornar a parlar de dretes i esquerres amb un cert escepticisme sobre la veritable profunditat ideològica del fenomen. Quan l'any 2015 parlem de dretes, ¿no ens referim potser a un conjunt d'interessos econòmics extrapolítics que tenen ben poc a veure amb les conviccions aparellades tradicionalment a aquest concepte? I quan parlem d'esquerres, ¿no estarem parlant potser de formes encobertes de corporativisme neogremial on, amb l'excusa del bé comú, el que preocupa és el manteniment de certes prerrogatives particulars? El que el lector podrà constatar en aquest estudi, gràcies a la seva original metodologia, és que parlar de dretes i esquerres avui requereix una certa prudència. Entre el 1945 i el 2015 han passat 70 anys i moltíssimes coses.